

Beschouwingen naar aanleiding van Hof Arnhem-Leeuwarden van 12 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1754, (*BBC Chartering Carriers/Pinarci Port Equipment*)

TvA 2024/78

Het entameren van een buitenlandse arbitrage heeft te gelden als de – bij het leggen van conservatoir beslag vereiste – eis in de hoofdzaak. Het instellen van een exequaturprocedure mag niet als aanvullende voorwaarde worden gesteld voor het mogen leggen van beslag.

For purposes of Dutch freezing orders, the initiation of the foreign arbitral proceedings qualifies as the principal proceedings; not the subsequent exequatur proceedings before the Dutch court.

1. Over beslag, de eis in de hoofdzaak en de exequaturprocedure

Op 12 maart 2024 wees het hof Arnhem-Leeuwarden een uitspraak over de verhouding tussen beslag, de eis in de hoofdzaak en de exequaturprocedure. De beschikking is verkort gepubliceerd in TvA 2024/58.² Naar aanleiding van deze beschikking wordt de wettelijke regeling kort besproken.

Verlof tot het leggen van conservatoir beslag wordt, indien nog geen eis in de hoofdzaak is ingesteld, verleend onder voorwaarde dat die eis in de hoofdzaak binnen een bepaalde termijn na het leggen van het (eerste) beslag wordt ingesteld (art. 700 lid 3 Rv). De wettelijke minimumtermijn voor het instellen van de eis in de hoofdzaak is acht dagen; de beslag syllabus noemt een termijn van in beginsel veertien dagen na de beslaglegging.³ Indien de hoofdzaak een in het buitenland te voeren procedure of een arbitrage betreft, wordt in de praktijk veelal een langere periode (van vier of zes weken) toegestaan als de beslaglegger daarom gemotiveerd verzoekt.⁴

Het instellen van een arbitrageprocedure kwalificeert zonder meer als een eis in de hoofdzaak. Dit blijkt reeds uit de memorie van toelichting bij art. 700 Rv.⁵ Indien men conservatoir beslag wil leggen terwijl de arbitrageprocedure

al een aanvang heeft genomen,⁶ behoeft men dus geen termijn te vragen voor het instellen van de eis in de hoofdzaak. Zo kan een beslag lang blijven liggen zonder dat er nog een rechter of deurwaarder aan te pas komt; soms duurt het jaren voordat de arbitrageprocedure is afgerond. En zelfs daarna blijft het beslag in beginsel liggen, ook als de beslaglegger van een toewijzend arbitraal vonnis nog geen Nederlands verlof tot tenuitvoerlegging (exequatur) vraagt.⁷

Sommige voorzieningenrechters hebben de afgelopen jaren de voorwaarde gesteld dat een beslaglegger binnen een bepaalde termijn na het verkrijgen van het arbitrale vonnis, een Nederlandse exequaturprocedure zou moeten beginnen. Dat was ook het geval in de casus die leidde tot de genoemde beschikking van het hof Arnhem-Leeuwarden van 12 maart 2024.

Bedoelde beschikking van het hof is een beschikking in hoger beroep – dit met toepassing van een doorbrekingsgrond op het rechtsmiddelenverbod ex art. 700 lid 2 Rv. De voorzieningenrechter had een beslagverlof verleend in een situatie waarin het bevoegde scheidsgerecht (met Londen als plaats van arbitrage) reeds een toewijzend arbitraal vonnis had gewezen, maar nog geen Nederlands exequatur op dat vonnis was verleend. De voorzieningenrechter had daarom als voorwaarde gesteld dat de exequaturprocedure binnen vier weken na het eerstgelegde beslag ingesteld moest worden. De beslaglegger ging in hoger beroep. Het hof oordeelde dat het stellen van de door de voorzieningenrechter gestelde voorwaarde niet kon niet worden gegrond op de wet. Immers, de enige voorwaarde die op grond van art. 700 Rv aan het verlenen van een beslagverlof kan worden verbonden, is dat de eis in de hoofdzaak binnen een bepaalde termijn moet worden ingesteld. En dat was in casu al gedaan door het instellen van de arbitrage in Londen.

Let wel: hoewel een Nederlandse of buitenlandse arbitrageprocedure kwalificeert als een eis in de hoofdzaak, kwalificeert een daaruit volgend arbitraal vonnis op zichzelf niet als een Nederlandse executoriale titel. Een eis in de hoofdzaak behoeft niet reeds op zichzelf een Nederlandse executoriale titel op te leveren. Wel moet in de hoofdzaak een toetsing plaatsvinden van de gegrondheid en de omvang van het door de beslaglegger ingeroepen vorderingsrecht en

1 Max van Leyenhorst is advocaat/partner bij Legaltree in Leiden.

2 Hof Arnhem-Leeuwarden 12 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1754, TvA 2024/58. Zie ook S&S 2024/66.

3 Zie de beslag syllabus (versie augustus 2024), par. C.1, p. 19.

4 In de beslag syllabus, wordt de termijn van vier tot zes weken niet genoemd. Overigens zou het enkele feit dat de eis in de hoofdzaak met een arbitrage dient te worden ingesteld, m.i. niet behoeven te leiden tot een langere termijn. Het opstellen en verzenden van een arbitrageaanvraag is op zichzelf niet meeromvattend of tijdrovender dan het opstellen van een dagvaarding.

5 Kamerstukken II 1980/81, 16593, nr. 3, p. 113-114 (MvT).

6 Naar Nederlands recht neemt de arbitrage een aanvang op het moment dat de verweerder, kort gezegd, een arbitrage-aanvraag ontvangt (c.q. op het moment van het sluiten van een compromis); zie art. 1024 lid 2 en 1025 Rv.

7 Indien de beslaglegger niet redelijk voortvarend handelt, zowel tijdens de procedure die als eis in de hoofdzaak geldt als bij het verzoeken van een eventueel benodigd exequatur, kan dit wel worden meegewogen in een opheffingskortgeding. Vergelijk de thans besproken beschikking van Hof Arnhem-Leeuwarden d.d. 12 maart 2024, r.o. 3.3 en HR 25 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:773, r.o. 3.5.4, NJ 2018/332 (*Avonwick/Vi*).

moet de uitkomst van de hoofdzaak kunnen leiden tot een voor tenuitvoerlegging vatbare beslissing.⁸ De tenuitvoerlegging (in Nederland) van de in de buitenlandse hoofdzaak verkregen beslissing kan ook via de tussenstap van een Nederlands exequatur op een buitenlands arbitraal vonnis (of rechterlijke uitspraak) worden geregeld.⁹ In geval van buitenlandse arbitrages is dat zelfs de enige manier waarop een dergelijke hoofdzaak kan leiden tot een voor tenuitvoerlegging (in Nederland) vatbare beslissing. Overigens is er discussie mogelijk over de vraag of ook een procedure bij een buitenlandse (niet-EU) rechter kwalificeert als een eis in de hoofdzaak als het daaruit voortvloeiende buitenlandse vonnis slechts via een verkapt exequatur (art. 431 lid 2 Rv) tot een voor tenuitvoerlegging vatbare beslissing kan leiden. Die, op zich zeer interessante, discussie heeft echter niets met arbitrage te maken en valt buiten het bereik van deze bijdrage.¹⁰

8 HR 25 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:773, r.o. 3.4.2, *NJ* 2018/332 (*Avonwick/Vi*).

9 Zie Asser Procesrecht/Stenekker 5 2019/233: "Met het aanhangig maken van een procedure voor een buitenlandse rechter of van een buitenlandse arbitrage wordt een eis in de hoofdzaak ingesteld (art. 700 lid 3 Rv), ook als voor de tenuitvoerlegging van het vonnis een exequatur vereist is (art. 985 Rv)." Vergelijk ook art. 704 lid 2 Rv: "Wordt de eis in de hoofdzaak afgewezen, en is deze afwijzing in kracht van gewijsde gegaan, dan vervalt daardoor tevens van rechtswege het beslag. Hetzelfde geldt, indien voor de tenuitvoerlegging van de beslissing in de hoofdzaak een rechterlijk bevelschrift of verlof nodig is, en de beslissing waarbij dit door de rechter is geweigerd in kracht van gewijsde is gegaan."

10 Zie daarover Gerecht in eerste aanleg van Curaçao 10 april 2017, ECLI:NL:OGEAC:2017:42, r.o. 3.6 ('geen eis in de hoofdzaak'); Rb. Rotterdam 10 januari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:219, r.o. 3.8 ('geen eis in de hoofdzaak') en Rb. Noord-Holland 15 juli 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:6208, *JBPR* 2023/16, m.nt. B.W. Wijnstekers, r.o. 4.9-4.11 ('wél eis in de hoofdzaak'). M.i. strookt de benadering van de Rb. Noord-Holland het best met HR 25 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:773, r.o. 3.4.2, *NJ* 2018/332, m.nt. A.I.M. van Mierlo (*Avonwick/Vi*), waarin immers de eis in hoofdzaak wordt beschreven door te verwijzen naar de "procedure waarin toetsing plaatsvindt van de gegrondheid en de omvang van het door de beslaglegger ingeroepen vorderingsrecht". Ook de arresten van de HR inzake *Esmil* lijken in deze richting te wijzen. Zie HR 17 december 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC1183, *NJ* 1994/348 (*Esmil/Enka e.a.*) en HR 17 december 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC1184, *NJ* 1994/350, m.nt. J.C. Schultsz (*Esmil/PGSP*).